

**strategické analýzy a koncepce boje s organizovanou
kriminalitou**

**Plukovník Doc. JUDr. Miroslav NĚMEC, Ph.D., Policejní akademie
České republiky Praha**

I.

Ze zkušeností EUROPOLU

V současné době je nesporné, že organizovaný zločin se stává stále nebezpečnějším, neboť se také globalizuje, prohlubuje svou sofistiku, analytickou činnost a plánování. Kriminální policie ve vyspělých demokratických zemích reaguje tím, že také modernizuje svou techniku, zdokonaluje svou analytickou práci, operativní činnost a vyšetřování. V tomto příspěvku ukazují, která pracoviště Europolu **provádějí strategické analýzy a realizují koncepci boje s nejnebezpečnějšími formami organizované kriminality** (dále jen OK), a to výběrovou anotací příspěvku Maxe-Petera Ratzela, ředitele Europolu v Haagu.¹⁾

-----
1) RATZEL, M. P.: EUROPOL - Die Abteilung
Schwerkriminalität. Teil 3: Produkte und
Dienstleistungen. Kriminalistik. Verlagsgruppe Hüthig
Jehle Rehm, Heidelberg 2007, č. 7, s. 428-434

Jádrem Europolu je **oddělení těžké kriminality** (Serious Crime Department), v němž pracuje přes 200 odborníků z pracovišť orgánů činných v trestním řízení členských zemí

EU. Polovina těchto pracovníků se zabývá analytickou činností a jejich nejdůležitějším každoročním produktem je „Analýza nebezpečí a ohrožení plynoucích z OK“ (Organised Crime Threat Assessment - OCTA). V roce 2007 vypracovalo toto oddělení také „Zprávu o situaci a trendech na úseku terorismu“. Oddělení se člení na odborné referáty SC 1 až SC 7, které podle druhu trestné činnosti vedou příslušné pracovní databáze (Analysis Work Files - AWF).

SC 1 - Referát pro potírání OK

Projekty referátu se zaměřují na nejnebezpečnější uskupení OK uvnitř EU i přesahující hranice EU. Koordinační činností se referát snaží podporovat i operativní, tj. odhalovací činnost.

Uskupení OK a těžiště analýz

Jsou zde vedeny čtyři databáze (AWF). Dvě se týkají regionálních uskupení OK ve východní a jihovýchodní Evropě.

Databáze AWF EEOC (Eastern European Organised Crime) je zaměřena na uskupení ze států býv. Sovětského svazu, databáze AWF Copper se koncentruje na kriminální aktivity etnik, a to na uskupení pachatelů z Albánie, Kosova a Makedonie. Další AWF se zaměřuje na kriminální organizaci nazývanou „nezákonné motocyklové gangy“.

Referát podporuje také potírání kriminálních rokerských skupin, které přerostly ve fenomén OK.

Další databáze AWF Smoke se zaměřuje na ilegální výrobu a pašování tabákového zboží.

Referát produkuje strategické zprávy, příručky a zvláštní zprávy k různým aspektům určitých uskupení OK.

Výměna znalostí a zkušeností

Referát podporuje potírání OK v členských zemích EU, zejména na úseku speciálních technik objasňování, například utajovaného získávání informací. K tomu slouží zejména výměna zkušeností a zdokonalovací vzdělávání. Pracovní úsek SPLET (Special Law Enforcement Techniques) vybudoval proto různé sítě expertů, které jsou platformou pro výměnu zkušeností a další vzdělávání, např. pokud jde o ochranu svědků, spolupráci s důvěrníky, kontrolované zásilky, sledování přes hranice, vzetí rukojmích a únosy aj.

Počítačová kriminalita

High-tech Crime Center (HTCC) podporuje v členských zemích objasňování počítačové kriminality, pokud jsou nezbytné speciální odborné znalosti.

SC 2 - Referát OPL

Také v tomto referátu převažuje operativní činnost, která je zaměřena proti výrobě a obchodu s heroinem, kokainem, syntetickými drogami, surovinami pro jejich výrobu a potřebnými prekursory.

Heroin

Např. projekt MUSTAD podporuje prostřednictvím AWF členské státy při potírání tureckých a připojených kriminálních skupin v EU.

Kokain

Jde o projekt COLA s vlastní databází k identifikaci a potírání latinskoamerických (kolumbijských aj.) a s nimi spolupracujících kriminálních skupin. Členské státy jsou informovány, jak bývají drogy označeny, baleny, ukrývány apod.

Syntetické drogy

Referát vede projekt SYNERGY, který má několik dílčích projektů.

SC 3 - Trestné činy proti osobám

Ilegální imigrace, obchod lidmi a sexuální vykořisťování lidí jsou narůstajícím problémem v EU. Zisky z této trestné činnosti jsou nesmírné a proto je tato kriminalita pro pachatele atraktivní.

Referát je organizován takto:

- SC 3a - ilegální přistěhovalectví
- SC 3b
  - obchod lidmi včetně vykořisťování pracovních sil a sexuálního vykořisťování osob
    - nedovolený obchod s lidskými orgány a tkáněmi
- SC 3c - sexuální vykořisťování dětí včetně rozšiřování dětské pornografie v internetu

Hlavním operativním úkolem referátu je cíleným sběrem informací, analýzami a informacemi z databází (AWF) podporovat probíhající šetření v členských zemích EU.

Ilegální migrace a obchod lidmi

Oběťmi i pachateli obchodu lidmi a sexuálního vykořisťování jsou v této době zejména bulharští občané. Pachateli jsou také albánské kriminální sítě.

Referát SC 3 vypracovává každoroční nebo ad hoc analýzy ohrožení pro úsek ilegální migrace, obchodu lidmi a sexuálního vykořisťování dětí aj

Informace k sestavení analýz ohrožení a dvouměsíčníku „Intelligence Bulletins“ získává referát z různých zdrojů včetně členských států EU i států jiných, například na základě bilaterálních dohod. I tímto způsobem se Europol snaží poskytovat strategickou a operativní podporu orgánům činným v trestním řízení v členských zemích

Referát SC 3 organizuje každoročně také praktický seminář k potírání dětské pornografie v internetu a podporuje semináře Evropské policejní akademie (CEPOL) pro úsek migrace, obchodu lidmi a sexuálního vykořisťování dětí.

SC 4 - Finanční a majetková kriminalita

Spektrum činnosti referátu je velmi široké: od hospodářské kriminality přes delikty proti životnímu prostředí, pašování ohrožených druhů zvířete a rostlin až po krádeže motorových vozidel a krádeže vloupáním. Referát se dlení na dvě skupiny. Těžiště činnosti se týká úseku praní peněz, podvodu a majetkové kriminality, zejména motorových vozidel, autorských práv (výrobní pirátství), krádeží starožitností a kulturních památek.

Praní peněz - odčerpání zisků

Referát získává kontaktní osoby a firmy v členských zemích EU, jejichž prostřednictvím vypátrá a zajistí inkriminovaný majetek.

Členským státům poskytuje referát pravidelné operativní analýzy a podporuje i vyšetřování na místě samém účastí ve společných týmech (JIT).

Strategický charakter mají situační zprávy na úseku praní peněz nebo směrnice

k vypátrání inkriminovaného majetku. Dále referát nabízí další vzdělávání pro úsek praní,

odčerpávání nelegálních zisků, zajišťuje spolupráci s finančními institucemi, bankami aj.

Podvody - kooperace s celní službou

Referát podporuje členské státy EU při identifikaci kriminálních organizací a sítí, které jsou zapleteny do podvodných jednání ku škodě institucí EU nebo do celních trestných činů. Prioritu má rozeznání nových způsobů páčání, prevence podvodných jednání a objasňování kriminality sahající

přes hranice. V současné době byla připravena nová databáze (AWF) k problematice daně z přidané hodnoty.

Jako strategický podnět byla provedena analýza situace na úseku výrobního pirátství a pracuje se na databázi pro dokumenty o identitě.

Organizované krádeže a loupeže

Dalším těžištěm činnosti referátu pro odhalování a potírání kriminálních skupin a sítí jsou přes hranice sahající majetkové delikty, zejména krádeže motorových vozidel a organizované krádeže a loupeže.

Prioritu má aktualizace a rozdělení Evropské databáze pro identifikaci vozidel (EuVID), zjištění nově vznikajících struktur a trendů, rozeznání příležitostí pro speciální podporu ze strany Europolu včetně podpory operativní.

Bylo vypracováno posouzení situace na úseku majetkové kriminality a kriminality s motorovými vozidly.

SC 5 - Potírání terorismu Europolem

Tento úkol má nejvyšší prioritu a proto má v Europolu samostatný referát, který spolupracuje s experty z různých evropských zemí.

Referát vyhodnocuje informace z veřejně přístupných zdrojů, z bezpečnostních zdrojů členských států a interních zdrojů získaných vlastními strategickými a operativními analýzami materiálů a hodnocením stupně ohrožení.

Na jejich základě jsou pak vypracovávány programy boje s terorismem, například Counter terrorism Programme (CTP), Counter Proliferation Programme (CPP) a Support Programme) pro členské státy EU. Autor podrobně popisuje tyto jednotlivé programy. V tomto příspěvku se blíže o těchto programech nezmiňuji, neboť příspěvek není zaměřen na problematiku terorismu, nýbrž jen OK.

SC 6 - Referát padělání peněz (centrála k ochraně eura)

Autor mj. zmiňuje případ z roku 2006, kdy bylo zatčeno 26 osob, zajištěno 7 milionů padělaných euro, 5 milionů US dolarů a britských pfundů i dvě tiskárny kolumbijských padělatelů.

Potírání padělatelů peněz

Experti Europolu pro problematiku padělání peněz poskytují v takových případech na místě pomoc při zajišťování a vyhodnocování důkazů. Také pomáhají zjišťovat včas nové padělky.

V rámci analytického projektu SOYA se poznatky k osobám shromažďují, analyzují a dále předávají. V této době se experti spolu s analytiky zaměřují přednostně na tři regiony, kde se zřejmě mají padělat eura.

Kriminalita s platebními kartami

Analytický projekt Terminal sbírá, analyzuje a využívá informace na úseku kriminality s platebními kartami. Jedná se např. o kriminální fenomén nazývaný „skimmings“, tj. získávání údajů o platebních kartách včetně PIN. V rámci operativního vyhodnocování se daří expertům a analytikům identifikovat skupiny pachatelů a tím aktivně přispívat k objasňování konkrétních případů v členských státech EU.

Europol také organizuje technické a taktické kurzy ke všem aspektům padělání peněz a podvodům s platebními kartami.

SC 7 - Analytická organizační jednotka

V referátu pracuje asi 100 analytiků z členských zemí EU, kteří úzce spolupracují s 16 databázemi z referátů SC 1 až SC 7. Jen pro samotný úsek potírání islamisticky motivovaného terorismu pracuje 25 analytiků.

Na úseku strategického vyhodnocování pracuje 10 členný tým na pořizování analýzy ohrožení ze strany OK (OCTA)

Aby se posílily možnosti Europolu potírat kriminalitu přesahující hranice EU a mohly být vyvíjeny úspěšné strategie v rámci mezinárodní spolupráce, bude nasazena další analytická kapacita.

Analýza ohrožení OK (OCTA)

Tato analýza ukazuje nezbytné priority k potírání OK. Europol však produkuje i další strategické analýzy na úseku OK, které jsou poskytovány kooperačním partnerům, např. různým evropským organizacím jako je Eurojust, Frontex nebo OLAF, dále Interpolu, vědeckým institucím i privátnímu sektoru.

Tento referát pořádá také vzdělávací kursy na úseku operativního a strategického vyhodnocování, např. na úseku finančních analýz.

Za významný je považován projekt OASIS (Overall Analysis System for Intelligence and Support), který má být sbírkou informací, která obsahuje a vzájemně propojuje rozsáhlé možnosti vyhodnocování textů a údajů. Tento projekt má být dán k dispozici orgánům činným v trestním řízení v členských zemích EU.

II.

Z pohledu mého

Po přečtení I. části by čtenář očekával, že bude následovat vyjmenování konkrétních centrálních součástí naší kriminální služby a vyšetřování s uvedením, jaké strategické analýzy provádějí a jaké koncepce potírání organizované kriminality vypracovávají. Nesporně by to bylo také zajímavé, i když pochopitelně nikoliv tak rozsáhlé jako v Europolu, ale to nebylo cílem tohoto příspěvku.

Příspěvek jsem napsal z toho důvodu, abych upozornil na význam analytické a koncepční práce centrálních policejních součástí a také na docenění této problematiky ve výukovém

procesu i vědeckovýzkumné činnosti na Policejní akademii ČR. Problematika strategických analýz a koncepcí boje s jednotlivými formami OK by se měla stát součástí tématických výukových plánů i interdisciplinárně zaměřené vědeckovýzkumné činnosti, která musí být prováděna v nejužší součinnosti s analytickými a koncepčními pracovišti centrálního managementu Služby kriminální policie a vyšetřování.

S pronikáním do podstaty této problematiky si lze klást také otázku, do které části kriminalistiky spadá problematika strategických analýz a strategických koncepcí boje s organizovanou kriminalitou. Domnívám se, že se tato problematika týká všech částí kriminalistiky, tj. kriminalistické techniky, kriminalistické taktiky a zejména metodiky odhalování a vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. Obecné principy strategie analýz a strategického plánování by měly být zahrnuty do obecně teoretické problematiky kriminalistiky analogicky jako teorie kriminalistických stop a teorie kriminalistické identifikace.

Stěžejním **zdrojem strategických analýz** na úseku OK jsou především četné **data báze**, v nichž jsou podchyceny údaje jak o již známých pachatelích, tak o neobjasněných trestných činech, a sice jejich druzích, místech a době spáchání, modu operandi (přípravě, provedení, zahlazování stop), zajištěných stopách, pachatelích a podezřelých osobách, motorových vozidlech atd. Dalším zdrojem jsou roční a situační zprávy resp. i odborné kurzy.

Podstatou strategických koncepcí boje s OK je **předvídání** spáchání určitých druhů OK, míst, doby a modu operandi jejich spáchání a na základě toho **plánování** preventivních opatření příslušných policejních služeb, nasazení operativních metod a prostředků i provedení zásahu a realizace případu.

V určitých časových intervalech je na základě nových poznatků nezbytné strategickou koncepcí upřesňovat a po

uplynutí lhůty, pro kterou byla stanovena, znovu ověřit věrohodnot jejího zdroje, aby mohla být i nadále platná, nebo být odmítnuta. Je pochopitelné, že za věrohodnější lze spíše považovat strategickou koncepci, která vyplývá z více na sobě nezávislých zdrojů.

Němec, M.

Strategické analýzy a koncepce boje s organizovanou kriminalitou

SOUHRN

Článek upozorňuje na skutečnost, že organizovaný zločin se stává stále nebezpečnějším, neboť se globalizuje, prohlubuje svou sofistiku, analytickou činnost a plánování. Na základě zkušeností německých policistů a podle článku ředitele Europolu v Haagu, Maxe-Petera Ratzela, autor seznamuje čtenáře s tzv. Oddělením těžké kriminality, které je považováno za jádro Europolu a tvoří ho celkem 7 odborných referátů SC 1 až SC 7. Autor nejen představuje tyto jednotlivé referáty a jejich činnost, ale upozorňuje na význam analytické a koncepční práce centrálních policejních součástí a také na docenění této problematiky ve výukovém procesu i ve vědeckovýzkumné činnosti na Policejní akademii České republiky v Praze.